

11.3.2024

ÁLLÁSFOGLALÁSI INDÍTVÁNY

benyújtva a Bizottság nyilatkozatát követően

az eljárási szabályzat 132. cikkének (2) bekezdése alapján

az Oroszország által jogellenesen eltulajdonított román nemzeti kincsek
visszaszolgáltatásáról
(2024/2605(RSP))

Vlad-Marius Botoș, Petras Auštrevičius, Fabio Massimo Castaldo, Dita Charanzová, Vlad Gheorghe, Bernard Guetta, Karin Karlsbro, Ilhan Kyuchyuk, Urmas Paet, Dragoș Pîslaru, Ramona Strugariu, Hilde Vautmans

a Renew képviselőcsoport nevében

B9-0178/2024

**Az Európai Parlament állásfoglalása az Oroszország által jogellenesen eltulajdonított román nemzeti kincsek visszaszolgáltatásáról
(2024/2605(RSP))**

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Oroszországról szóló korábbi állásfoglalásaira,
 - tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 36. és 167. cikkére,
 - tekintettel a tagállamok területéről jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszolgáltatásáról és az 1024/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2014. május 15-i 2014/60/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvre¹, valamint a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni uniós cselekvési tervről szóló, 2022. december 13-i bizottsági közleményre (COM(2022)0800),
 - tekintettel az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének „Oroszország Európa tanácsi tagság iránti kérelme” című 193. (1996) számú véleményére és „Az Oroszországi Föderáció kötelezettségeinek és kötelezettségvállalásainak tiszteletben tartása” című 1896. (2012) számú állásfoglalására,
 - tekintettel az Európa Tanács 2005. október 27-i, a kulturális örökség társadalmi értékéről szóló keretegyezményére (CETS 199) és a kulturális javak sérelméről szóló, 2017. május 19-i egyezményre (CETS 221),
 - tekintettel a baráti kapcsolatokról és együttműködésről szóló, 2003. július 4-i orosz–román szerződésre, valamint a román és orosz külügyminiszterek azt kísérő közös nyilatkozatára, amely létrehozta a román–orosz vegyes bizottságot a kétoldalú kapcsolatok történetéből eredő kérdések tanulmányozására, beleértve a román kincsek kérdését is,
 - tekintettel a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló 1954. évi hágai egyezményre,
 - tekintettel a kulturális javak jogtalan behozatalának, kivitelének és tulajdona jogtalan átruházásának megakadályozását és megelőzését szolgáló eszközökről szóló, 1970. évi UNESCO-egyezményre,
 - tekintettel a nemzetközi jog államok által elismert általános elveire, például a jóhiszeműség elvére és a viták békés rendezésének elvére;
 - tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel az első világháború idején, amikor a központi hatalmak megszállták Románia jelentős részét, és fennállt az a fenyegetés, hogy a többi részt is elfoglalják, az akkori román kormány a szövetséges, a cári Oroszország nyomására beleegyezett, hogy

¹ HL L 159., 2014.5.28., 1. o.

Románia nemzeti kincseit Oroszországnak adja át, azzal a céllal, hogy megóvja azokat a központi hatalmak hadseregeitől;

- B. mivel e nemzeti kincsek részét képezte a Román Nemzeti Bank kincse, amely 91,48 tonna színaranyat, királyi ékszergyűjteményeket és ritka érméket, ékszereket, a nemzeti örökség részét képező festményeket és művészeti gyűjteményeket, vallási tárgyakat és archívumokat, ritka történelmi kéziratokat, gyűjteményeket és számos közintézmény, magánbank, kereskedelmi vállalat és magánszemély tulajdonában lévő, a román történelem öt évszázadát felölelő értéktárgyakat foglalt magában; mivel a Moszkvában letétbe helyezett Román Nemzeti Bank kincsenek nagy részét kitevő ritka aranyérmék az arany értékétől eltérő numizmatikai és kulturális értékkel bírnak;
- C. mivel a román és az orosz kormány hivatalos jegyzőkönyveket írt alá e kincs Moszkvába szállításáról, amely tartalmazza a Román Nemzeti Bank aranytartalékainak részletes nyilvántartását, valamint az orosz kormánynak a szállítás biztonságára, a letét biztonságára és a Romániába való visszajuttatás biztonságára vonatkozó garanciáját, amint arról annak idején más államok is tanúskodtak; mivel a kincsek átszállítására két alkalommal, 1916 decemberében és 1917 júliusában vasúti szállítás révén került sor; mivel Moszkvában a kincset a Kremlben tárolták, az orosz fél nyilvántartásba vette, és megállapította, hogy az teljes mértékben megfelel a Román Nemzeti Bank nyilatkozatainak;
- D. mivel az oroszországi októberi forradalom és a Lenin vezetése alatt álló kommunisták hatalomátvétele után az újonnan létrehozott szovjet rendszer megszakította a diplomáciai kapcsolatokat Romániával, lefoglalta a román kincseket, és nem volt hajlandó visszaadni azokat;
- E. mivel egy állam aranytartalékai kulcsfontosságú pénzügyi eszközként szolgálnak, stabilitást biztosítanak valutájuknak, és erősítik a nemzet gazdasági erejébe vetett bizalmat; mivel az, hogy a Szovjetunió megtagadta e kincs visszaszolgáltatását, meggyengítette az első világháborúból kilábaló román államot, és azóta is a két ország közötti kapcsolatok egyik fő vitás pontja;
- F. mivel a Szovjetunió két alkalommal, 1935-ben és 1956-ban beleegyezett abba, hogy az archívumok és a történelmi és kulturális értéket képviselő tárgyak egy részét visszaadja Romániának; mivel azonban a román kincs nagy részét, beleértve a Román Nemzeti Bank aranytartalékát, nem adták vissza; mivel ez a két visszaszolgáltatás egyértelmű jele annak, hogy a szovjet/orosz fél elismerte, hogy köteles visszaszolgáltatni a román kincseket;
- G. mivel az Orosz Föderáció a Szovjetunió jogutódja, a Szovjetunió pedig a cári Oroszország jogi személyiségét vette át, így köteles visszaadni ezeket a Románia tulajdonában lévő javakat;
- H. mivel 2012-ben az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése elfogadta „Az Oroszországi Föderáció kötelezettségeinek és kötelezettségvállalásainak tiszteletben tartása” című 1896. (2012) sz. határozatát, amelyben felkérte az Oroszországi Föderációt, hogy az érintett országokkal folytatott közvetlen tárgyalások révén folytassa a kulturális és egyéb javak visszaszolgáltatásával kapcsolatos lezáratlan kérdések gyors rendezésére irányuló erőfeszítéseit;

- I. mivel a román és orosz külügyminiszterek 2003. július 4-i közös nyilatkozatát követően a két fél létrehozott egy román–orosz vegyes bizottságot a kétoldalú kapcsolatok történetéből eredő kérdések tanulmányozására, beleértve az első világháború alatt Moszkvában elhelyezett román kincs kérdését is; mivel 15 év alatt a Bizottság mindössze öt alkalommal ülésezett, és az utolsó ülésre 2019-ben került sor; mivel az e találkozók végén megkötött jegyzőkönyvekben az orosz fél elismerte Románia Oroszországi Föderációval szembeni követelését, és egyetértett abban, hogy a román fél által bemutatott dokumentumok olyan hiteles dokumentumok, amelyek nemzetközi szerződés formájában igazolják, hogy Románia Oroszországban letétbe helyezte kincsét, beleértve a Nemzeti Bank kincsét is;
- J. mivel a 93/7/EGK² és a 2014/60/EU irányelvek kulcsfontosságú jogszabályok a tagállamok területéről jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszolgáltatására vonatkozóan; mivel a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni uniós cselekvési terv megerősítette az EU kulturális örökség védelme iránti szélesebb körű elkötelezettségét; mivel az uniós jogszabályok foglalkoznak a jogellenesen elszállított kulturális tárgyak visszaszolgáltatásával, függetlenül attól, hogy azokat az Unión belül helyezték-e át, vagy egy tagállam területéről jogellenesen, a hatályos jogszabályok megsértésével vagy az ideiglenes engedélyezés feltételeinek megszegésével vitték-e ki;
- K. mivel Románia nemzeti kincseinek Oroszország általi jogellenes eltulajdonítása továbbra is egyedülálló nemzetközi eset, amelyben egy állam aranytartalékát és nemzeti örökségének részét képező tárgyait egy másik államra bízták jogilag érvényes okmányokkal és visszaszolgáltatási garanciákkal, azonban a fogadó állam nem tartotta be ezeket az aláírt kötelezettségvállalásokat, megsértve ezzel a nemzetközi jogot és szokásrendet;
- L. mivel az eltulajdonított román nemzeti kincsek visszaszolgáltatása nagy jelentőséggel bír az ország nemzeti és intézményi emlékezete szempontjából egyaránt; mivel Románia több mint száz éve következetesen követeli a Moszkvában letétbe helyezett összes kincsenek visszaszolgáltatását, és igényét továbbra is napirenden tartja a kincsek teljes visszaszolgáltatásáig;
1. sajnálatosnak tartja, hogy Oroszország nem szolgáltatta vissza teljes mértékben a román nemzeti kincseket Romániának, ahogyan azt a két állam közötti hivatalos kétoldalú megállapodások kifejezetten előírják, és ahogyan az a nemzetközi jog és normák alapján elvárható;
 2. megdöbbenésének ad hangot amiatt, hogy az első világháborút követő többszöri tárgyalási erőfeszítések és a közelmúltban a román–orosz szakértői vegyes bizottság munkája dacára Oroszország nyíltan vonakodik Románia nemzeti kincseinek visszaszolgáltatásától;
 3. felszólítja az Orosz Föderáció kormányát, hogy tegye meg a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy Románia 1916-ban és 1917-ben Moszkvába megőrzésre küldött nemzeti kincse fennmaradó részét teljes mértékben visszaszolgáltassa Romániának;

² A Tanács 93/7/EGK irányelve (1993. március 15.) a tagállam területéről jogellenesen kiszállított kulturális tárgyak visszaszolgáltatásáról (HL L 74., 1993.3.27., 74. o.).

4. felszólítja az EU-t és tagállamait, hogy szolidaritásuk révén támogassák Románia nemzeti kincseinek visszaszerzésére irányuló erőfeszítéseit, ami a román társadalmat régóta aggasztó kérdés; kéri, hogy az EU és tagállamai működjenek együtt a román állammal és a Román Nemzeti Bankkal annak érdekében, hogy felhívják a figyelmet erre az ügyre, és összehangolják intézkedéseiket azzal a céllal, hogy Románia nemzeti kincsei visszakerüljenek jogos tulajdonosukhoz;
5. felszólítja az EU-t és tagállamait, hogy a román nemzeti kincsek visszaszolgáltatását vegyék fel az Oroszországgal való kapcsolataikat szabályozó diplomáciai napirendre; hangsúlyozza, hogy nem Románia az egyetlen uniós tagállam, amelynek nemzeti kincseit és kulturális örökségét Oroszország kifosztotta és ellopta, és ezért kéri, hogy alaposan elemezzék ezt a kérdést, különös tekintettel a szovjet és cári orosz megszállást és elnyomást elszenvedett országok kincseire, és hogy uniós szinten közösen lépjenek fel azok visszaszerzése érdekében;
6. felszólítja az EU-t és tagállamait, hogy dolgozzák ki az EU és Oroszország közötti kapcsolatok jelentősebb és átfogóbb felülvizsgálatát, tekintettel Oroszország Ukrajna elleni, folyamatban lévő agresszív háborújára és az EU és tagállamai elleni hibrid hadviselésére; úgy véli, hogy ennek a felülvizsgálatnak más olyan esetekre is ki kellene terjednie, amikor Oroszország teljes mértékben figyelmen kívül hagyta a nemzetközi normákat, és uniós tagállamok kárára cselekedett; ragaszkodik ahhoz, hogy az ellopott nemzeti kincsek, valamint az uniós tagállamok kulturális és történelmi örökségének visszaszolgáltatása az EU és Oroszország közötti jövőbeli kapcsolatok egyik feltétele legyen;
7. üdvözlí, hogy az EU jelentős erőfeszítéseket tesz a nemzeti, kulturális és történelmi örökség védelmére az uniós országok területéről jogellenesen elszállított kulturális és a nemzeti örökség részét képező javak visszaszolgáltatását szabályozó jogszabályok és együttműködési mechanizmusok végrehajtása révén, továbbá üdvözlí a kulturális tárgyak kereskedelme elleni küzdelemre irányuló erőfeszítéseit;
8. felszólítja az EU-t és tagállamait, hogy fontolják meg a kulturális javak védelmére vonatkozó uniós politikák hatályának kiszélesítését annak érdekében, hogy azok kiterjedjenek az államok közötti kétoldalú megállapodások alapján áthelyezett nemzeti kincsek visszaszerzésére, valamint hogy erősítsék meg a tagállamoknak az intézkedések végrehajtásához nyújtott uniós támogatást; kiemeli, hogy a román nemzeti kincsek jogellenes eltulajdonításának kivételes jellege olyan egyedi sajátosságokra világít rá, amelyek testre szabott európai választ igényelnek a visszaszolgáltatásuk megkönnyítése érdekében, kiterjesztve ezáltal az uniós országok területéről jogellenesen elszállított javak visszaszolgáltatására vonatkozó uniós megközelítés hatályát;
9. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, az Európa Tanácsnak és Parlamenti Közgyűlésének, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnek és az orosz kormánynak.